

Mahahalagang Salita – Isang Gabay

(Inirerekomenda ang paggamit ng slide deck at white board – 30 hanggang 60 minuto, dagdag 30 minuto kung gagamit ng karagdagang bilingual na pagsasanay; kailangan ng mga handout ng Lucas 17 sa ULB at ilang mga highlighter o panulat para sa pagsasanay).

Panimula: Ang ikapitong hakbang ng proseso ng MAST ay ang pagsusuri ng mga mahahalagang salita. Dapat magkaroon ng magandang pag-unawa ang mga Tagasalin kung ano ang isang mahalagang salita, pati na rin kung paano suriin ang mga mahahalagang salita, upang magawa nang maayos ang ikapitong hakbang.

Tanong: Paano mo ilalarawan ang isang mahalagang salita?

(Isulat ang mga sagot sa white board o easel. Kung magbibigay sila ng mga halimbawa, ilagay ang mga iyon sa hiwalay na listahan. (Tandaan na maaaring hindi ito isang salita—halimbawa, “Banal na Espiritu.”)

Ipaliwanag: Ang isang mahalagang salita ay

- Isang salita na may malaking na epekto sa pangkalahatang kahulugan ng talata.
- Isang abstraktong salita.
- Isang espirituwal na termino.
- Isang salita na inuulit sa buong seksyon ng Kasulatan para sa diin (*Mga halimbawa ng inuulit na salita ay “kaagad” sa Marcos, o “kagalakan” at “magalak” sa Filipos.*)

(Paalala sa Tagapagsanay: Ang ilang mga team ay isinasama ang mga pangalan ng mga tao at lugar sa kanilang listahan ng mga mahahalagang salita and iba naman ay hindi. Hindi ito mga mahahalagang salita ayon sa pamantayang kahulugan, NGUNIT kung nais nilang isama ang mga ito sa kanilang mga listahan ng mga mahahalagang salita, hindi ito mali. Ito ay isang kagustuhan lamang.)

Tanong: Kapag iniisip ang proseso ng MAST, may iba pa bang mga hakbang kung saan maaari kang makahanap ng mga errors sa mga mahahalagang salita? (*Maaaring imungkahi nila na sa parehong self-edit at peer-edit ay nagbibigay ng mga pagkakataon upang mahanap ang mga*

pagkakamali na ito.) Ipaliwanag na kahit na may dalawang naunang hakbang kung saan maaaring makita ang mga pagkakamali sa mga mahahalagang salita, mahalaga ang hakbang na ito dahil ito ay tumutok sa pagsusuri upang partikular na i-target ang mga salitang nagpapahayag ng mga espirituwal na konsepto. Madalas na ang mga salitang ito ay hindi karaniwan, o maaaring kailanganing likhain sa target na wika.

Tanong: Ano sa tingin mo ang mga mahahalagang salita sa Juan 3:16? Hayaan nilang tignan nila ang talata at magmungkahi ng mga mahalagang salita. Ilagay ang mga iyon sa board. (Ang listahan ay dapat kasama ang Diyos, minahal, mundo, nag-iisa, Anak, naniniwala, mapahamak, buhay na walang hanggan.) Pag-usapan kung paano kung ang alinman sa mga salitang ito ay maling isinalin o nalampasan, magkakaroon ng hindi tumpak at potensyal na mapanganib na pagsasalin. Talakayin ang komplikadong kahulugan ng “mapahamak” sa talatang ito. Ok lang ba na gumamit ng salitang nangangahulugang “mamatay”? Bakit o bakit hindi? Anong iba pang mga talata mula sa Juan ang maaaring makatulong sa mga tagasalin na magpasya sa tamang salita? (*Maaari mo ring pag-usapan kung ano ang ibig sabihin ng terminong “mundo” sa talatang ito—tumutukoy ba ito sa lahat ng nilikha? lahat ng nabubuhay na nilalang? atbp.*)

Pagsasanay: Gawin ang sumusunod na *pagsasanay* upang gabayan ang pag-unawa kung paano pumili ng mga mahahalagang salita mula sa isang talata. Ibigay ang Lucas 17 sa *source language*. Ipagawa sa kanila ang *pagsasanay* at magrupo ng 2 upang basahin ang talata at *i-highlight* ang lahat ng mga salitang sa tingin nila ay mga mahahalagang salita. (*kung nagsasanay ka ng maraming wika at magkakaroon ng internet, maaaring ma access ng mga kalahok ang ULB sa kanilang wika para sa pagsasanay at gumamit ng panulat at papel upang isulat ang mga mahahalagang salita*). Maglaan ng mga 15 minuto para sa *pagsasanay* na ito. Paalalahanan silang gumawa nang magkasama at maging handa na ipaliwanag ang ang kanilang mga napiling salita.

Tipunin ang mga grupo upang talakayin ang kanilang natagpuan. Itanong kung sa palagay nila ay magiging pareho ang kanilang mga listahan (*Dapat nilang mabilis na malaman na hindi ito magiging eksakto.*) Ipaliwanag na ang pagpili ng mga mahahalagang salita ay hindi isang eksaktong proseso at ok lang na magkaroon ng ilang pagkakaiba. Tanungin kung sa tingin nila na ang ilang mga salita ay magiging pareho sa listahan ng lahat. (*Dapat nilang mabilis na tumugon na oo, ang ilang mga salita ay magiging pareho.*) Ipaliwanag na ang ilang mga salita ay mahalaga at dapat nasa bawat listahan. Ihambing ang kanilang mga listahan at tanungin silang ipalinawag ang kanilang mga napili kung kinakailangan. (*Kung ang mga teams ay bilingual, maaari mong gawin ang karagdagang hakbang ng*

pagpapagawa sa kanila na isalin ang kanilang listahan para sa Lucas 17 sa kanilang sariling wika.)
Tanungin sila kung ano ang natutunan nila mula sa *pagsasanay*.

Ipaliwanag: Kapag ginagawa ng mga tagasalin ang pagsusuri ng mga mahalagang salita, dapat silang gumawa nang magkasama upang piliin ang kanilang sariling mga salita tulad ng ginawa nila sa *pagsasanay* na ito. Bagaman hindi ito isang hakbang na may oras, kung tatagal sila ng higit sa 20–30 minuto para sa isang kabanata, maaaring sila ay masyadong nag-a-analyze, at kailangan nilang malaman na ang mas mahabang listahan ng mga mahalagang salita ay hindi palaging nangangahulugang mas malinaw at tumpak. Maging maingat na huwag ipagpalagay na napakaraming salita ang susi sa kahulugan at diin ng talata.

Tanong: **Ano ang dapat gawin ng mga tagasalin kapag nagawa na nila ang kanilang listahan ng mga mahalagang salita?** *(Dapat nilang maipaliwanag kung paano sinusuri ang bawat isa laban sa bagong pagsasalin upang matiyak na ang lahat ay kinakatawan.)*

Ipaliwanag: May tatlong bagay na dapat gawin ng mga tagasalin kapag nagawa na nila ang kanilang listahan ng mga mahalagang salita.

1. Ihambing ang kanilang bagong pagsasalin sa pinagmulan na teksto at tiyakin na ang bawat salita ay makikita.
2. Kung ang isang salita ay wala sa kanilang wika tulad ng madalas mangyari, talakayin ang mga paraan upang ipahayag ang kahulugan. Maaari silang gumamit ng mga *resources* tulad ng *Translation Words* upang makakuha ng mas mahusay na ideya kung ano ang ibig sabihin ng salita, o *Translation Notes* upang makita kung ano ang ginawa ng ibang mga tagasalin. Minsan maaaring makalikha ng isang bagong salita, o ilang mga salita ang maaaring pagsamahin upang ipahayag ang kahulugan ng isang salita. Minsan ang salita ay maaaring hiram mula sa pinagmulan na teksto at/o isalin.
3. Kung ang isang bagong paraan ng pagpapahayag ng isang mahalagang salita ay napagpasyahan ng koponan, dapat silang gumawa ng listahan para magamit ng lahat sa hinaharap. Makakatulong ito para maging consistent sila bilang team. *(Isama ang mga pangalan ng mga tao at lugar dito, kung sinusuri ang mga iyon bilang mga mahahalagang salita.)*

Balik-aral sa mga pangunahing punto:

- Ang isang mahalagang salita ay isang salita/parirala na may mahalagang kahulugan sa talata, isang espirituwal o abstract na termino, o isang paulit ulit na salita. Madalas itong isang salita/parirala na mahirap isalin dahil ang kahulugan ay komplikado. Maaaring mahirap makahanap ng eksaktong katumbas sa iba't ibang wika.
- Mahalagang suriin ang mga mahalagang salita nang hiwalay sa ibang mga hakbang.
- Ang pagpili ng mga mahalagang salita para sa isang talata ay maaaring maging isang pangkat na *pagsasanay* na nakakatulong sa maraming aspeto ng tumpak na pagsasalin.

Kumpirmahin: Nauunawaan ng mga tagasalin ang proseso ng pagsusuri ng mga mahahalagang salita at kung bakit ito mahalaga.

Paalala sa mga Tagapagsanay sa Gateway Languages: Kailangan mong maghanda para sa *pagsasanay* sa pamamagitan ng alinman sa pag print ng Lucas 17 sa ULB o pagsabi na ang mga kalahok ay magkakaroon ng access sa ULB online.